

5 Ιουνίου 2020

Μ. Βασίλειος: Ο Ιωάννης μίλησε για πράγματα ανώτερα από κάθε ακοήν και υψηλότερα από κάθε νουν!

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Απαύγασμα πατερικής Σοφίας](#)

Μέγας Βασίλειος.

Ομιλία εις το, «Εν αρχή ην ο Λόγος» (Ιωάν. 1, 1)

1. Κάθε λόγος των Ευαγγελίων είναι πιο υπέροχος εις νοήματα από τας άλλας διδασκαλίας που το Πνεύμα παρέδωκε. Διότι εις αυτάς μεν ωμίλησε προς ημάς με τους δούλους του τους προφήτας, εις τα Ευαγγέλια όμως ο ίδιος ο Κύριος αυτοπροσώπως μας ωμίλησεν.

Αλλά και μεταξύ των ευαγγελικών κηρυγμάτων ο πιο μεγαλόφωνος υπήρξεν ο Ιωάννης, ο υιός της βροντής.

Αυτός ωμίλησε πράγματα ανώτερα από κάθε ακοήν και υψηλότερα από κάθε νουν.

Αυτού την αρχήν από το Ευαγγέλιον του που μόλις τώρα ανεγνώσθη ηκούσαμεν.

«Εν αρχή υπήρχεν ο Λόγος και ο Λόγος ήταν πλησίον του Θεού και Θεός ήταν ο Λόγος».

Γνωρίζω ότι τα λόγια αυτά και τα έχουν θαυμάσει και επεχείρησαν να τα ανακατώσουν εις τα συγγράμματά των πολλοί από αυτούς οι οποίοι ευρίσκονται έξω από την αλήθειαν της διδασκαλίας μας και οι οποίοι καυχώνται διά την κοσμικήν των σοφίαν*.

Διότι ο διάβολος είναι κλέπτης και καινολογεί τα ιδικά μας διδάγματα εις τους κήρυκας του**

Εάν λοιπόν η κοσμική σοφία τόσο πολύ εθαύμασε την δύναμιν των λόγων, τι πρέπει να κάμωμεν ημείς οι μαθηταί του αγίου Πνεύματος, εάν με αμέλειαν ακούσωμεν και θεωρήσωμεν ότι η δύναμις που ενυπάρχει εις αυτά είναι μικρά;

Ποίος όμως είναι τόσο αναίσθητος, ώστε από μίαν τέτοιαν ομορφιάν νοήματος και βάθος δογμάτων τόσο ακατανόητον να μη καταπλαγή και να μη επιθυμήση την αληθινήν κατανόησιν αυτών;

Αλλά πράγμα δύσκολον δεν είναι να θαυμάσωμεν τα καλά, αλλά να φθάσωμεν εις ορθήν κατανόησιν αυτών που εθαυμάσαμεν. Αυτό είναι δύσκολον και δυσκόλως επιτυγχάνεται.

Αφού και αυτόν τον αισθητόν ήλιον δεν υπάρχει κανένας που να μη τον επαινεί, με το να θαυμάζη το μέγεθός του και την ομορφιάν του και την συμμετρίαν των ακτίνων και το φως που εκπέμπει.

Εάν όμως τολμήση κατά τρόπον περισσότερο απότομον να ρίψη τα βλέμματά του εις τον κύκλον αυτού, όχι μόνον δεν θα ιδή τα περιπόθητα αλλά θα χάση και την ακρίβειαν της οράσεως.

Κάτι παρόμοιον μου φαίνεται ότι παθαίνει και η διάνοια, η οποία επιχειρεί να εξετάση επακριβώς τα προκείμενα λόγια· «εν αρχή ην ο Λόγος».

Ποίος θα γνωρίση επαξίως ό,τι αφορά εις την αρχήν;

Ποία δύναμις λόγων θα ευρεθή που να ημπορή ισαξίως να εκφράση αυτό το όποιον έχει νοηθή;

Επειδή επρόκειτο να μας παραδώση την διδασκαλίαν περί του Υιού του Θεού, καμμίαν άλλην αρχήν δεν έδωκεν εις τον Λόγον, παρά αυτήν την αρχήν των όλων.

Το Πνεύμα το άγιον εγνώριζεν αυτούς οι οποίοι προσβάλλουν την δόξαν του Μονογενούς. Προεγνώριζεν αυτούς οι όποιοι επρόκειτο να μας ειπούν σοφίσματα, τα οποία έχουν επινοήσει διά την καταστροφήν αυτών που τα ακούουν.

Ότι δηλαδή εφ' όσον εγεννήθη, δεν υπήρχε· και προτού να γεννηθή δεν υπήρχε· και

έλαβεν την ύπαρξιν από μη όντα.

Τέτοια πράγματα λέγουν αι γλώσσαι, αι οποίαι έχουν ακονισθή περισσότερον από δίκοπον μαχαίρι με την πιθανολογίαν.

Διά να μη επιτραπή λοιπόν εις κανένα να λέγη αυτά, επρόλαβε το άγιον Πνεύμα και είπεν· «εν αρχή ην ο Λόγος».

Εάν φυλάσσης αυτόν τον λόγον, δεν θα πάθης κανένα κακόν απ' αυτούς οι όποιοι επινοούν τα κακά.

Διότι εάν εκείνος λέγη· εφ' όσον εγεννήθη, δεν υπήρχεν, εσύ να είπης· «εξ αρχής υπήρχεν».

Αλλά, λέγει, πως υπήρχε προτού να γεννηθή;

Εσύ να μη αφήσης το «ην», να μη εγκαταλείψης το «εξ αρχής».

Η κορυφή της αρχής δεν καταλαμβάνεται και το έξω από την αρχήν δεν ευρίσκεται.

Να μη σε εξαπατήση κανείς με τας πολλές σημασίας που έχει η λέξις.

Διότι εις αυτήν εδώ την ζωήν υπάρχουν πολλάί αρχαί πολλών πραγμάτων, αλλά μία είναι η αρχή εις όλα, αυτή η οποία είναι πέρα απ' όλα.

Αι παροιμίαι είπαν· «αρχή αγαθής οδού». Αλλ' αρχή οδού είναι η πρώτη εκκίνησις, απ' όπου αρχίζομεν την πορείαν, της οποίας την συνέχειαν είναι δυνατόν να την εύρης.

«Και αρχή σοφίας είναι ο φόβος τον Κυρίου» και απ' αυτήν την αρχήν υπάρχει κάτι άλλο που προηγείται. Διότι διά την εκμάθησιν των τεχνών αρχή είναι η προκαταρκτική διδασκαλία. Ο φόβος λοιπόν του Κυρίου είναι η προκαταρκτική διδασκαλία της σοφίας.

Αλλά υπάρχει κάτι πρεσβύτερον από την αρχήν αυτήν, είναι η ψυχική κατάστασις αυτού, ο οποίος δεν έχει ακόμη διδαχθή την σοφίαν και δεν εμαθήτευσε τον φόβον του Θεού.

Αρχαί ονομάζονται και αι πολιτικά εξουσίαι, τα ανώτερα αξιώματα. Αλλ' αι αρχαί αυταί, είναι αρχαί μερικών πραγμάτων και η καθεμία εν σχέσει προς κάτι τι.

Διότι αρχή της γραμμής είναι το σημείον, και αρχή της επιφανείας είναι η γραμμή και αρχή του σώματος η επιφάνεια και του γραπτού λόγον αρχαί είναι τα γράμματα.

Συνεχίζεται

* Εννοεί τους θύραθεν λογίους, αλλά ποίους ακριβώς δεν είναι σαφές. Πιθανόν να αναφέρεται ες νεοπλατωνικούς φιλοσόφους. Πάντως και άλλοι εκκλησιαστικοί συγγραφείς κατηγορούν τους θύραθεν φιλοσόφους ως κλέπτοντας «τα ημέτερα», όχι μόνον τα του Χριστού, αλλά και τα προ της παρουσίας του Χριστού, ήτοι της Παλαιάς Διαθήκης, διδάγματα (Βλ. Μαξίμου Ομολογητού, Πρόλογος εις τα του αγίου Διονυσίου, PG 4, 21-24 Α).

** Ιουστίνος διατυπώνει την άποψιν ότι ο διάβολος μετέδωσεν εις τους Έλληνας τας εβραϊκάς προφητείας, αφού τας διέστρεψε. Διάλογος προς Τρύφωνα 69, 1 κ.έξ.

Απόσπασμα από την Ομιλία του Μεγάλου Βασιλείου “Εις το Έν αρχή ην Λόγος”, όπως περιέχεται σε μετάφραση στο τόμο “Μ. Βασιλείου, Έργα, 7”, της σειράς Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας, των Πατερικών Εκδόσεων “Γρηγόριος ο Παλαμάς”. Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια, Βασίλειος Ψευτογκάς.